

„ЗАСТАВА“ излази трипут
у недељу, средом, петком
и недељом.

Цена је на годину 12 фор.
на по год. 6 фор. на чет-
врт године 3 ф. на месец 1
фор. а. вред. за Аустрију,
а за Србију, за год. 120
гроша на по год. 60, а на
четврт године 30. гроша.

ЗАСТАВА.

Огласи се рачунају по ко-
личини врста, које из гар-
монта заузимају, и за сваку
врсту плаћа се увек по 6
пов., за жиг увек по 30 п.
Донеси се шаљу уредниш-
тву, а предати и огласи
администрацији „ЗАСТАВЕ“
у Нови Сад, у кући број 858.
код „влатног једнорога.“

Број 43.

У Новоме Саду у недељу 12. априла 1870.

Год. V.

У Новом Саду 11. априла.

Још се незна како ће међународна комисија решити погранични спор црногорско-турски, јер није ни отпочела свј прсао, и тако ће још нешто времена протећи до оног дана, кад резултат рада те комисије свста угледа. За сад се само зна толико, да је споменуто међународна комисија за уређење међе црногорско-турске већ састављена, и да се налази у Скадру. Пошто по решење тога спора није ни од какве важности, место бављена комисије, то о њој сад овде неби ни спомена, да не донеше бечке и пештанске новине бројавну вест из Цариграда, која се те ствари тиче. По том бројаву, обратио се кнез црногорски истој комисији у Скадру, једном нотом, у којој доказује своје право на оспорено земљиште вељег и малог брда, и моли (?) комисију да ту ствар пресуди брзо по правди. Из овога акта дознаје се то, да Црна Гора немала поустати од потраживања свога права, ма да се порта, судећи по чланку њеног полувластичног гласила „Т.“ ставила у одлучно одричући положају. Ово је ваљко свакојак. Јер према држави Црне Горе у том питању, која треба и у будуће да остане на истим захтевима, или ће Турска поустати, и с тим Црна Гора доћи до свога права и свога земљишта, којом је приликом и морално у прогиту, или ако би и Турска јогунасто одрицала права Црне Горе, може и мора доћи до рата, који је и тако између хришћана на балканском полуострву и Турске неизбежан; и једно и друго добро је по Црну Гору, јер што ће бити јесена, нека буде вечерас, велик тронитца, — а одгањавем тог давно жељеног просветца, губе само народи, који стењу под турским јармом. А и српске независне државе тек вегетирају, животаре; и испуњени свога човечанског позива неможе ни речи бити ни код њих долге, докле траје Турске. Тако, у најгорем случају може и са вељег и малог брда плунути пушка аберица, која ће дићи Србадију листом, да слави свој ускар, — јер већ дуго траје та страстна недеља! Наравно, ако одређена комисија по правди пресуди и уреди пограничне одношаје, да тога неће бити из реченог узрока, али онда је свесрпска ствар ипак нешто добила, а прилика има на све стране, да и оно, што сви хришћански народи на истоку ишчекују, што пре наступи.

Осим ове заветности, која је наступила у одношају међу Црном Гором и Турском због споменутог спора, и која може као што је речено узети на себе опасан вид по Турску, још и у самој унутрашњој администрацији Турске гомилају се по њу неприлике. Бугарима је порта принуђена била, дати неки вид државне аутономије, која се за сад бар у томе стварно састоји, да Бугари добијају оделиту хијерархију, независну од цариградског патријарха. Против ђермана портигао, којим се проглашувје та аутономија, подигао је Цариградски патријарх енергичан протест, доказујући, да порта нема прана мешати се у религиозна питања својих поданика. Опредељена тога ђермана управљена су протом каноната, јер стоји у опреци према имунитету (неповредљивости) и привилегијама патријархата. Напоследку захтева патријарх, да се сазове прав. екуменски концил (сабор) који је једини компетентан, надлежан, то питање решити. Велики веизир одговорио је на овај протест, енергичним одписом од 31. марта, да се влада неће на тај протест обзирати, но да ће од своје стране ићи на то да се ђерман у живот приведе. Пошто и Игватјева, посланик руски подржава патријарха у опозицији према влади, то ће ова по свој прилици патријарха збацити, што опет може са собом повући негодне последице по Турску.

Шта ће да започне ново бечко министарство, још се незна. Вести из Беча обарају једна другу. За поуздано држи се да ће гр. А. Потоцки ових дана сазвати политички конференцију која би имала с владом изваћи начине, којима да се држава изведе из неприлике, у којој се налази. Ту конференцију сачињаваће политички канцелитети, а не чланови садашњег рајхсрата и земалских сабора. Осим тога вели се, да Потоцки покушава одпочети преговоре и са чешком државоправном опозицијом, на коју циљ у Бочу очекују Палацког и Ригера, као представнике старочешке, и Сладковског као представника младочешке странке.

Дали ће пак они доћи, и ако дођу, дали ће то уједино бити и почетак поравнања то је друго питање. Судећи по чешк. листовима, који према овој влади заузимају исти положај, као и према прошлој, пре се може рећи да од поравнања са овом владом нема ништа него да има. Јер Потоцки и ако није изнео ништа од обимљеног програма, оно се ипак, и то основано држи да је његов програм исто што и Рехбауеров, на основу кога Чеси се неби хтели равнати; с тим ће дакле мање са Потоцким, кад се он још у томе разлики од Рехбауера, што ће он једно поравнање с Галицијом. Са другим пак земљама и неће поравнања, него само хоће да им се законом о народности ујачи народност. На ово Чеси од своје стране неће пристати никако. Та и сам „П. Л.“ који је увек био против поравнања владе цислитавске са народном државоправном опозицијом, сад вели да је касно, да се тим путем иде, јер је сам централистички систем прошле владе централисао опозицију, отерао Пољаке Чесима, те сад је природно да се заједнички морају и задовољити. З. пужник преуда, распуштање рајхсрата, и земалски сабор.

Загребачки сабор отворен је на велику среду, но председник изајати, да није компетентан решавати, те тако се неће држати седнице, док не дође довољан број посланика. Ово је најбољи доказ да цела управна справа троеднице, није способна за владу. Горе сведоче сиромаштва, не да се замислити.

Србија и српски народ.

Ево је на Цвети било 55. година, како је Обреновић заставу ослобођења Србије, коју је Карађорђе успоставио, на ново развио — у Београду се славила та 55-та година ослобођења Србије — али о ослобођењу српског народа још ни абера нема. Петдесет пет година протече од народни Цвети — па још свануо није Ускрс српског народа. Истина у животу народа столећа су, што године у животу људи — али и опет дуго траје од Цвети до Ускрса.

Годину по години славио ускрс православа све у нади, да ће нам он и ускрс народности донети, али заман. Ускрс православа све нас тим жалосније подсећа на то, да се са народом српским још није одвадио гробни камен, да су му ако не обе, оно једна рука у синдиру тежком.

Да се обазremo на узрок томе, не у намери безболног прекора, него у жељи, да се од прошлости бар толико користимо, да се избегну мане прошлости.

Не пишемо историју — и зато није нам задатак, да се овде удубљимо у појединости догађаја, и да све и разне узроке наведемо, зашто је Србија за толико десетина година територијално остала на истом месту, на ком је год. 1817. са малим прираском у четвртој десетини столећа била, другим речима, зашто ниј досад српски народ о оне стране Саве Уне ослобођен и уједињен. Ми ћемо да потражимо извор, врело, из кога су сви друг узроци, као сметње извирали, а тај је: што су све владе у Србији водиле политику самоодржавања, т. ј. свака је влада имала поглавиту цел пред очима, да се одржи по што по то, па и по ту цену, да се так влада, како ће задобити и одржати споља „благовођење“ оних сила, којима је одржање постојећег стања у Турској (status quo), одржање Турске и њене целокупности компас спољашње политике био. Према томе је не само спољна, него и унутрашња политика била Увек се наглашавало: влада у Србији треб да је јака, да своју спољашњу мисију извршити може, и јачина се наравно сматрала у тој, да се одлучно ауторитета, не само војена, него и политична, не само извршна него законодавна, не само полицијна, него посредна и судска власт концентрисе у руцима владе на уштрб личне, друштвене, и политичне слободе грађана, и са великим материјалним жртвама. Отуда постаде девиза: Јаку, ако и унутрашње неслободнију, мању Србију, да се до велике Србије, и до спољашње слободе српског племена у Турској доћи може.

Ме ди пак у истина та концентрација, т

компресија власта државне, та „увда“ народна била смишљана у интересе народа, у интересе спољашње мисије Србије? Ми ћемо бар да посумњамо. Не, то је било поглавито зато, да влада, да министри себе на влади одрже.

Но као што мандарини, и други подобни ђардсеји имају своје кумире, идоле, које у нареду преј сајом носе, да закрене своје интересе и тежње, тако и политички власници, који на самоодржање иду, такође изоставе преда се као штит, као идол и кумир: династију, владатеља, те у сав глас трубе: династија је основ државе, темељ снаге народне, скиптар је символ величине и славе народне, зато династију треба укрепити, владатеља треба јачати, силним направити, а то наравно опет бива контиковањем или бар секвестрацијом права народа, слободе грађана, и саме судске самоодржавања, која је осовина личне сигурности и слободе. Нећемо, да илустрирамо, да ли се династија може сложити са правом слободом, са слободним развитком и напредком народа, допустићемо, да има момената, где је јоварш такво зван „котва“ државе у сред бурно разпаљених страсти, али су за ово довољне прерогативе, које владатељ у монархији по постојећој науци и пракси у уставним државама и по себи има, нити је потреба народа и државе, и спољашње мисије Србије, да утемељење и јачину династије да поглавито, и скоро изкључиво начело своје државне политике сматра.

Не бива то у интересу народа и спољашње мисије Србије, него у интересу људи, кои су на влади, и намери, да исти себе за сваку цену на влади одрже. Има и у другим државама жалбе и тужбе на бирократију — али редко где бирократија има тај не само политички, него и друштвени, народни значај као у Србији.

У другим државама поред званичника има и други слојева интелигенције, културе, занимања и благостања, који бирократији вагу држе, и кои је, ако она и надлежда, кад тад сузбију, стесне, и често потисну тако, да на владу прави парламентарни елементи могу доћи, и долазе на владу, т. ј. такви елементи, којима државна служба није занат, није неопходан начин живота, који дакле наглашавају се на већину народа, или бар народне скупштине увек су готови одступити, кад или већину ту изгубе, или кад се владатељ не слаже са том већином, једном речи кад кои је јавна служба, а особито на челу државе, ствар патријотично дужности, и чисти. У Србији пак, где због неразвijenог народно-економског и друштвеног стања интелигенција, маси нема другог смјештаја, и друге зајуге, него у државним службама, државна служба има други значај, и бирократија као скоро изкључива интелигенција природно ни то иде, да интересе народа и државе идентификује са својим интересима, што се напоследку опет природно на то изврше, да интересе народа и државе својима интересима подчини. Србија стоји као домена, својина бирократије, намењена на то, да њој угудан живот осигура. Да би се у томе лакше и сигурније одржала, она је од династије направила бедем противу сваког кретања, развитка, и напредка, који се са њеним интересом не слаже. Скиптар је за њу магнетска игла на падају бирократије, која је чува од грома слободног духа народног.

Отуда два појава у историји Србије: један, да се сва борба око династије врше, друга, да се Србија неможе да упусти у спољашњи рат.

Борба се већином врше око династије, јер се бирократија о званија отима, па како се на том пољу немогу сви, или не сви у једнакој мери задовољити, то незадовољници иду на то, да сруше постојећу династију, као стуб, на који ће се они наслонити. Отуда видимо, да владатељи падају, а бирократија често ни лица око новог владатеља не промене, често се противници се над гробом пали владатеља мири, да се одржи.

У рат се неможе да упусти Србија баш зато, што се владајућа странка све боји, да ће јој унутрашња спољашња противница у рату ногу подметнути, и да би сваки пораз, а особито у почетку принео катастрофу за постојећу династију, и бирократију. То особито стране одлучно добро знаду, и на ту борбу за самоодржање династије и владе, и на тај стра од падања шпекулишу, те тако су обуздали

Србију и владу, и у приликама, које би за ослобођење српски племена згодне биле, са својим: quos ergo — стишавају владу, а преко ње и Србију.

Политика самоодржавања династије и владе, она је крива, те су толико прилике пропуштене, да се ослободу хришћански народи, ни једна влада није имала толико самопрегревања, да каже: употребити згодну прилику на ослобођење браће своје, на уједињење српског народа, па ма мене то и пада свога стало.

Згодна прилика године устанка Јелина и њине хетерије, као и руског војовања у трећој десетини овога века прође заман. Мехмед Алаја у четвртој десетини века султана до вида дотера, а Србија се не макну. Године 1848 тако згодна прилика беше, али Србима у Србији не беше до тога, да ослободу тужну и оужну браћу своју у Босни, Херцеговини, Старај Србији, него ту пашоше, да се на крагујевачкој скупштини протерују, и Книћани у почетку није ради оностраног српског народа у Војводини у послан био, него из Михајла од Новог Сада и Војводине бејаше услов помоћи. Године 1859 кад је Аустрија у Италији забављена била, прође Турска на миру од стране Србије. Године 1862 бејаше згодна прилика, Црна Гора се јуначки држаше, и неки десетак хиљада војске за леђа Омер и Дервиш-паше бејашу довољно, да упропасте Турску војску, и да Србија и Црна Гора рука у руку ослободу Босну и Херцеговину, што Аустрија још неоправљена неби могла спречити, а Европи неби било први пут, да призна свршено дело; и ма да је кнез Михаил већ обећао био Црној Гори помоћ, и са своје стране већ се одлучио био на рат — бирократија ствар поквари. Ремек је учинила била онда српска влада, кад је наредила, да се чиновницима за време ратне опресе у Београду нешто од плате одбија. Године 1866 беше као наручена. Аустрија с две стране забављена, а потом до ноге поражена, понуда алијансије, повчане и сваке друге помоћи од стране Пруске и Талијанске све беше као наручено, и Србија ипак не крену се с места. Једва критски рат припоможе, да се градови дипломатским путем добију.

И тако дође, да од народни Цвети, које су пре 55. година биле, српски народ сво до 1870. године народниот ускрса српског, и то очевидно због политике самоодржавања династије и владе дочекао није.

Ни смо „спремни“ — био је одговор на навалу јавног гласа, обштер мишљења, и на ври-ску и паскулоу од Старој Србији, в Босни, и Херцеговини. Као да су Турци спременији били, и као да се Турци што дуже, то боље и више не спремају. А зашто се није спремао? Но наравно, политика самоодржавања инискивала је, једно, да се утаја остраним силама, особито овима, којима је обстана Турске у интересу лежао, друго, да се троши на жандаре, агенте, уводе, и на читаву војску званичника.

А како је било са развитком унутрашње слободе, са реформама? Начитом. И ту политика самоодржавања, политика „јачине владе“ није допуштала корачање и развитак. Кад се искале реформе и слободе, онда се ове одбијале са изговором, да „спољашња мисија“ Србије захтева „онајну владу“, а кад се укључивало на прилике, које су за извршење те спољашње мисије згодне биле, онда се одговарало: „нисмо спремени“, и одлагало се с јесени на пролеће, с пролећа на јесен. То на „јесен, на пролеће“ учини, те не би ни реформе, ни рата, ни унутрашње слободе српског народа у Србији, ни спољашње слободе осталог народа српског.

Но што је још најгоре: за то је време убијан у Србији и сам дух, сама тежња за ослобођењем остале браће своје, и овладао је недруг неумарно са судбину остале браће. Из срце је то већином опет у бирократије, из политике самоодржавања, и у једном понављане инплемемен делу трг. света у Србији из шпекулације. „Ако ће Босанци тоће босне, нека „кртиве...“; „а ми ће смо“. То ће се објачати из уста каквог бирократа, или трговца, кога властити интерес, шпекулације, и разне ортачке свеје за казук мира вежу. Као да ослобођењу Србије Срби с ове стране, и Руси нису баш ништа допринели, и као да не извезује и сам интерес Србије, да се што пре ослободу Стара

Србија, Босна и Херцеговина, једном речи цео ондашњи народ српски, и по томе као да није време дошло, да и садашње поколење у Србији „крвави...“ за потомство своје, као што су и предци — а не они — крвавили се за њи.

Не треба да Босна падне другоме у руке, нека само за дуже времена овако остане, као што је, па нека, продаја земља, железнице, фабрике, разне индустријске и обртне задруге, насеље Босну са туђинцима, и наш народ још већма изпрекрштају, изпреседају, протале или потисну, као што је у Банату учињено; нека начини од и онако осиромашене Босне Ирску, и у њој Србе социјално робље туђинаца, па онда — збогом Србија у Босни, али — збогом и Србији! Србија би оваком Босном ошасана у идучем поколењу постала плен оне туђине, која би у Босни овлада, и онда неће имати посла са опалом Турском, него са противником, са којим снага и култура целог запада стоји. А ако Босна и пре тога падне у туђе руке, као што би могуће било, јер суд не би тако, као Србија, прилике за себе згодне, и за Србију можда незгодне, или бар незгодније пропушта — онда је Србији, па и Србству одвојило, и остаће — племе бирократије српске, које ће ма под чијом заставом, ма под чијим именом за добре и гетове новце служити туђину, и противу свога, као што је негда одрођено и потурчено племство служило, и служи Турчину, онда би се обистинило, да је српском народу увек главе долазила његова — господиња, која се у стара времена, у времена мача и чепенко звала властела, а која се сад у времену пера и цилиндра зове: бирократија.

Крајње је време, да се у народно коло увате људи, који ће политици саме одржања династије и владе супротставити политику самоодржања, и ослобођења самога народа српског, кои ће супротставити високоумљу, и охолости бирократије српске, која држи, да је само она позвана, да се о народу и његовим потребама брине, да је само у ње сва „мудрост“, „политична зрелост“ и „државна вештина“, а остало јој све „пук“, и простота“, profanum vulgus, која је свој интерес начинила осовином интереса самога, и целага народа, која „с јесени на пролеће“ а „с пролећа на јесен“ и унутрашњу и спољашњу слободу народа српског одгаја; крајње је време, да престану обмане и обрете, и да народ примора владу у Србији, да или поведе, или даде повести коло народа српског путем, кои ће учинити, да што пре дође народ српски до — ускрса народног, да дочекамо хришћански ускрс, на ком ћемо васкликнути моћи: Србија и српски народ — то је једно, и исто!

Чешки глас о новој влади.

Народ наш знаде, да на северу монархије ове бије уставни бојак народ чешки против бечке владе тако постојао, да им се непријатељи морају да уклањају признавајући им тиме сталност и политичну зрелост.

Управо је то један и исти непријатељ, који је и нама непријатељ. И ми се боримо против господства, као што се и они боре, па да нам и нису браћа по крви, опет би морали симпатизирати с таким борцима, јер је ствар праведна за коју војују, и јер напослетку и ми осећамо, како је тешко бити запостављен, гоњен и понижаван.

Тим нас се више тиче народ чешки, што је то, као и ми што смо, једна грана велике славенске породице, што су они оплођени туђим и Славенима непријатељским елементом, дакле на мртвој стражи, на првом ударцу, и напослетку што иште политична мудрост, да држимо са онима који су у опозицији против данашње владе; јер само солидарним путем можемо оборити општег непријатеља, који се досад могао само зато толико одржати, што је знао вешто да подели, па да влада, по оној латинској пословици: divide et impera.

С тога ћемо да наведемо, шта пишу чешке новине „Народни листи“, орган младо-чешке странке; ал' који је најразпрострањенији у читалачком чешком свету, и који је иначе солидаран у опозицији према Бечу са старочешком партијом.

Под насловом: „Наша ситуација и нова влада“ доноси исти лист један чланак, где из почетка говори, како ће програм министарства Потоцки-Тафе бити ошидиозна тајна. Или ћемо се из дела њових домишљати о програму. Нека та влада сама пресуди, да ли нешто учинило, коју свака парламентарна влада мора имати према публици, да свој програм јасно и што скорје на јавност изнесе. Или она тек мисли да чека, шта се даје радити!

Нико нам не може замерити, продужује исти лист даље, ако се ми у овом часу само о себи будемо старали. Па онда каже како немају вере у садашње министарство. Како је министарство Хазнерово поглавито пало за то, што није кадро било да реши питање чешко. Како и ово министарство предомисља се да распусте саборе земаљске у Чешкој и Моравској и државно веће у Бечу.

Није више вере стекло то министарство са гласом свију бечких новина, да ће самоуправа краљевине и земље бити раширена, ако државноправна опозиција обећа, да ће најпре у бечки парламент бирати посланике. Данас оштетимо, што смо већ једном кавали, продужују „Нар. Л.“, да у опште никаквој уставној концесији, а политична у Аустрији није ни толико велика, да би народ у Чешкој и на Морави могао јој обећати, да ће најпре бирати у бечко државно веће.

Шта нам може когод дати, да му зато надамо државно право чешке круне? А то би право издало, кад би најпре бирали у макар уставни и законодавни сабор, који би се састао у Аустрији мимо граница круне чешке. Наш једини чврсти и правни пут, са кога никад и ни зашто не одступимо, то су наши домаћи сабори, и ти једино имају право поравнати и уредити одношај чешке круне и свију делова њених према династији и држави.

Ко може и помислити, да ћемо ради некаквих уступака у унутарњој самоуправи одустати од главне тачке свог државног права, тај нас не разумје, незна наш програм, а ни нашу снагу, и нема ни најмање поватија о спору, у ком се са хабзбуршком монархијом налазимо.

Нисмо хтели начинити од круне чешке прости бирачки округ државе ни за прошле Херцегове и Гискреве владе; тим ћемо мање вољни бити, да то од ње начинимо ваљда за неколико чешких званичника и за неколико посланичких места на сабору из малости господи Потоцки и Тафе.

Преходни избори у државно бечко веће шкодили би чешкој држави и њаду пута више, него цео садашњи неправедни изборни ред за саборе у Прагу и Брну. Како би на то пристали, учинили би из земље чешке круне прсте циљатске департамне, поред све самоуправе домаће; а за такови крај нисмо већ десет година у најжешћој државноправној опозицији.

Кад би циљатско државно веће у опште било у програму чешког државног права, могли би смо ићи тамо већ у прошлим годинама, а тим би барем сачували државно право сабора у Прагу и Брну у том важном чланку и за Херцота и Гискре.

Што ти неможе, неће ни господи Потоцки и Тафе.

Тако вели брат Чех, потомак Хусов и Жишкин. Шта више у томе чланку међу осталим говорје исте новине, да ако у садашњем министарству важније креатуре Херцота и Гискре, нежеди ова државноправна и народна опозиција чешка, то се они неће у то мешати: и тако круна чешка још неће уставно припадати монархији аустријској. —

За што неверујемо.

Пало је бечко министарство, пошто је притискивало толико и тако опозицију, која се није дала да је омете у оквир декембарског устава, које је било непомирљиво према славенској опозицији, наиме према Чесима, које је напослетку својим административним неспретностима изазвало бокељски устанак, онај фатални устанак који је с једне стране код страног света углед држави у сумњу довео, с друге стране опозицији у земљи крила, нове снаге дао. Са излаком Пољака из рајхсрата одкуцао је самртни час том министарству и на управљене зотеље дошло је ново министарство, тако звано Потоцкијево, које ће на сваки начин бити само предавно министарство. Предавно ће бити и то, што и само признаје, да није излив парламентарне већине, до само да је постало услед наотупели околности. Предавно ће бити и за то, што личности у томе министарству не дају гаранције ни једној државној странци у земљи. Само то министарство каже, да неће бити реакционарно, већ да ће се држати уставности.

Према томе могло би се очекивати, да ће се једаред уредити трошно стање ове државе, да ће се једном стати на чврст темељ, који ће државу изнутра консолидовати, учврстити и оснажити, а с поља јој тиме изгубљени или бар јако пољуљани ауторитет повратити.

Па одкуда је то, да се ми не надамо том бољку, да смо шта више сада скоро равнодушни, кад су у изгледу тако велеважне промене? Ми смо на једном месту у овом листу трудили се, да разјаснимо апатију славенских народа према држави самој и означили смо је као последицу неприродних покушаја аустријских државника у спољашњој и унутрашњој политици. И овом приликом, кад су промене на прагу, не надамо се добру; шта више, ми се у томе слажемо и са оном странком немачком, против које је славенска опозиција најжешће војевала, јер и они се надају добру. Тако

смо дочекали да се слажемо и са непријатељима нашим.

Одкуда је то, да је и Немцима и Славенима тешко бити добрим Аустријанцима? Јер су то два противна елемента, који се неслажу. Ми исповедамо начела слободомна и по томе се надамо братству свију народа. Али није наша кривица, што памтимо, шта су све Немци славенском елементу уштраб нанели својим освојачким духом. Није наша кривица, што су Немци и сада још задржали тај дух, само што су зирму променули — што под именом културе нагињу на јадранско и црно море. Није дакле наша кривица, што се на нас напада, и не може бити замерке ако се тој навали одупремо.

У последње време Немци теже да остваре ту своју мисију на истоку свим могућим средствима. Представљају нас пред страним светом као сурове и неразвијене народе, па тако оће да покажу потребу њиовог куртуртрегерства. Јер ти сурови народи, веле они, слеђују само своје природном нагону, дају се од Русије за средство и оруђе употребљавати. Колко су пута само споминали руске рубље, које циркулирају међу аустријским Славенима? Тиме се они надају као што рекосмо с једне стране да о правдају пред образованом Европом своје мере, које против Славена, употребљују, с друге стране чине пресју на цивилизовани свет тиме, што их плаше дивљим русоманством, које ће Европу да поплави.

То су средства, која се против нас употребљују, то је оружје којим се служи непријатељ у борби с нама. Док смо овде о Немцима говорили нисмо споменули Мађаре и њиов положај према тој славенској опозиционој струји. Но ови су важан фактор у овој држави а шта више ласкају себи, да могу сачињавати самосталну једну државу тако звани „Magyar-ország“. Ми би им то и веровали, да се нису после Садове споразумели и поравнали са Бечом. Које су их побуде руководиле при том поравнању нећемо, да их питамо; нека за то одговарају својом народу и својој савести. За нас је свакојак јасно, да су на заповестили тиме, да су са таким поравнањем раскрстили са народима у Аустрији, и да су се одрекли пријатељства са народима на полутоку балканском. — Је-ли и ту штогод допринео онај страх од Москва, да су се Мађари могли помирити са Немцем, кога тако силно мрзе? — Не знамо. Али је из досадање радње мађарске владе у Пешти белодано свету на видик изишло, да су се пријатељи као што ваља нашла. Мађари исто тако теже за господством, као што Немци наваљују на исток. Мађари исто тако знају пребацивати, да смо ми глупа светиња. Кад је био на мађарском сабору говор о подпомагању народносних школа, казао је Јокаи, да се небоји образованих народа, већ вандалима дивљих ордаја. То је толико, подјато им субвенције, јер видите у ком су жалосном стању!

Мађари су нама од 1848. године пребацивали, да смо се дали употребити за оруђе реакције бечке. По резултатима, који су из наше борбе следевали, изгледало је, да они имају право што то веле, да им је пребацивање умесно.

Сада су престали са том песмом, па започиву другу, која по њиовом свањању опет може бити пријатна за уво страног западног света. Они дувају у један рог са Немцима, да кажу, да им се привиђају по нашим крајевима силни руски агенти, који цепове пуне рубаља имају.

Кад се тако војује против нас, је ли чудо, да ми у оваким приликама неможемо добра ишчекивати ни онда, кад је с оне стране Литаве предавно стање; ма да догађаји у Циљатави морају имати улиња и на Трансилтаву.

Ма да то све знамо, није чудо што смо постали неверне Томе; јер кад би вам и поверовали, ви би нам опет подметнули штогод, као да из других тајних узрока вама верујемо. То би опет био изговор, да нам неужамците наша права. За то и опет кажемо, да се надамо добру, за то ако неспрочитите са озбиљном вољом, брзим леком може се догодити, као што су неке новине наговестиле, да се катастрофа са силним експериментовањем изазове. Videant consules! —

Пре избора.

(Р.) Како се дан избора посланика за уг. сабор у срезу Ст. Ђурђоком приближује, налазим за нужно, пре избора о правцу, кој се Срби истог среза при избору држати имају, коју реч рећи.

Познато ми је, да су се досад три кандидата јавили: Ери. Данијел конзервативне, Мишић опозиционе, и познати романски песник Јулиан Грозеску опозиционо-народње странке.

Ја мислим, да је довољно, то, кад знамо, да је Данијел конзервативне странке; јер као такови никад неможе ни од части одговорити праведној нашој жељи. — Познавајући дакле право родољубље Срба горепомењутог среза, уверен сам, да се ни један Србин у целом срезу наћи неће, кои би таккову особу подпо-

магао, које начела угњетавају српску народност и српско право.

Што се пак Мишића тиче, истина је, да је од опозиционе странке; али је на жалост и то истина, да је г. Мишићу — исто тако, као и Тиси-Гици — све свето, само равноправност народности не; равноправност народности не спада у круг његовог програма, и он се досад за равноправност народности борио није. За нас је пак преко нужно, да наши заступници на сабору пре свега и за најсветије сматрају: равноправност народности; јер само од равноправности зависи наша будућност, — зависи напредак како душевни тако и материјални.

Почем пак нашим народним интересима Мишић, а још мање Данијел недовољарају и поче Јул. Грозеску познат романски песник и родољуб она начела усваја, која су од српско-романске конференције из В. Бечкерска и Темшваре усвојена: то би у корист Срба стајало, да Срби из среза Ст. Ђурђског г. Јул. Грозеску своје гласове с тим више даду, што би онда остали конвеквентни установљеној солидарности Срба и Романа, а тако исто и народњем програму.

Познавајући приближе врлине г. Јул. Грозеска, надам се, да ако срећно за посланика изабран буде, да ће се у првом реду покрај Мишегића и Бабеша за равноправност народности неуморно борити.

Препоручујући вам њега за посланика, саопштавам вам његов следећи програм:

Поштованим бирачима среза Ст. Ђурђског!

Брзом смрти бившег посланика Лазара Грујеску, позван је изнова срез Ст. Ђурђски, да себи посланика на дијету изабере.

Дан избора је наглазу, за то застава, под којом сте прошавшег избора ојајну победу одржали, треба и данас с оним истим одушевљењем да се развија.

На тој застави записана је златним словима света тројица демократије: „слобода, братиштво и равноправност“!

Носитељ те заставе у нашем срезу — пао је; али је та застава још у поседу демократичне странке; јер као што сам срећу имао недавно лично се освободити, у том се срезу слободумна странка још и сада решавајућом већином поноси.

Увисите дакле ту заставу нека се гордо вије — на радост демократије!

По жељи више пријатеља демократије, привиши, да будем кандидат слободумне народне странке, надам се, да ћу у интерес наше общте ствари од целе слободумне странке — без разлике народности — подпомаган бити.

Ако поверење већине поштовани бирача задобити срећан будем, то обћавам неуморно радити, да човечанство устребавајућа демократија у нашој милој домовини до фактичне победе дође, и да се подпуном народном равноправности, судбина общте наше домовине на сигурни темељ постави. — Даље пак настојавају, да се они најслободнији закони у животу приведу, чрез које ће све народности једнако право уживати, — чрез које ће се како душевно тако и материјално стање узвијати.

Политична начела кратка су ми, али на темељу истих — тако мислим — тврда воља много учинити може.

Јавила опозициона-народна странка!

Живице сви прави пријатељи демократије!

У Б. Комлошу 8. априла п. р. 1870.

Јулиан Грозеску с. р.

ДОПИСИ.

У Срему. Почем ће се одгођени сабор кроз који дан продужити, то молим штогамо уредништво овога листа да ми допусти неколико речи, о школи и учитељским платама проборити.

Ко је коле имао прилике упознати се са стањем наших основних школа у Срему, могао је видети, да се оне тек почињу из старог свог живота и дремежа будити, могао је уверити се да би наше школе и у Срему кроз неко време могле свом позаву и задаћи одговарати, могао је познати да се и у Срему почињу школе препорађати; али је и то сваки познавалац школа могао увидети да ћеду оне из старог свог живота у нови лепши живот врло споро прећи, да ћеду се врло тешко препородити, ако им се неуклодне разливидне сметње, које им боље напредовање прече.

Кад би ја све рукопиналне мане наши сремски школа сада хтео набрајати, врло би много простора у овом листу требао, зато за сада нећу ја говорити о томе: како по нашим сремским општинама на жалост врло мало школске свести има, изузетак су неколико општина које би вам на прсте могао избројати; нећу да кажем како су школске просторије удељене неопретно тек за половину за школу способно деце; нећу да проповедам како за школу преко нуждних спомоћних средстава нема, како родитељи често нећеду својој деци артије, мастила, коју за школу нуждну књигу и т. л. да набаве, а после отговарају и буне село против учитеља, велећи: моје дете иде толико и

Баш за сада је изишла:

„Млада Србадија.“

Лист уједињене омладине српске за књижевност и науку.

Издаје уједињена омладина српска.

Уређује А. Хаџић.

У овом првом броју ови су саставци: I. приступ. — II. Основи снаге и величине српске, од В. Јовановића. — III. Мисли о људском развоју, од Б. — IV. Јадрански Прометеј, песма Лазе Костића. — V. Како се човек заљубљује? Неколико сцена из живота једнога лекара, од др. Владана Борђевића. — VI. Наказао је Бог. Прта из ђачког живота. Посвећено ђацима београдским, написао Љубен Каравелов. — VII. Одломци из дијететике. I. Како ваља неговати зубе, од И. О. — VIII. Је ли жена способна да буде равноправна с човеком, од Светозара Марковића. — IX. Шта се догодило у нашем и у страном свету. — X. Омладински одбор. — XI. Најновији појави у нашој књижевности: Политички речник. — XII. Рад југославенске академије знаности и уметности. — Беседа Емилија Кастелара о основним правима човековим. — Србија и Русија. — Орлаћ. — XIII. Академија за женске. — XIV. Ситнице: Нове награде. — Нова задруга за жене. — Стари печат. — Духовни или црквени конверти. — Ум царује а намет имају и све животиње. — Југославенска академија.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

„ПАНЧЕВАЦ“

Лист за потребне и материјалне интересе излази у Панчеву сваке недеље и четвртка, доноси чланке за просвету и материјално благостање народа у правцу са свим независном, слободоумном, саопштава рад задруга просветних, трговачких, економских и т. д., извештава редовно о промету добара и стању новчаног трга у нашим крајевима и т. д.

Стоји од 1. априла до краја године 6 фр. послед. септ. 4 фр. послед. јуна 2 фр. У Панчеву. УРЕДНИШТВО.

НЕК СЕ ЗНА.

„Српско друштво за радиност“

приредиће

БЕСЕДУ С ИГРАНКОМ

у својој дворани ДРУГИ ДАН УСКРСА О. Г.

На беседи ће певати дружина певачка која се нарочито ради тога састала из женских и мушких чланова.

Чланови друштва за радиност неплаћају ништа на уласку, а чланови 60 новч. од особе.

Почетак је у 8 сати у вече.

У Новом Саду из одборске седнице 6. априла 1870.

А. Сандић секретар. С. Јевтић подпредседник.

Извештај

о радњи вршачке трг. и обрт. банке за фебруар 1870.

Примање:

Table with 2 columns: Description and Amount. Includes items like 'Готовина од 31. јануара', 'Улови', 'Приход од тисаних отвара', etc.

Издавање:

Table with 2 columns: Description and Amount. Includes items like 'Враћени улови', 'Камате улагачима', 'Трошкови', etc.

Због наступајући празника изаћи ће идући број нашег листа у петак 16. априла. Уредништво.

Уредник и издаваатељ др. Свет. Милетић.

Трговина и обртност.

Пешта 9. априла. Врло загасњени довоз беше узрок да су се цене ране сваки дан више и више утврђивале и кунце принуђено, да по повишеној цени купују. Шенице се једва око 10 000 мер. у 5-10 н. скупле продале. Цене су биле ове: Шенице пог. 85, 86 и 85 и по фун. све по 5 ф. 50 н., 87 фун. 5 фр. 80 н. 84 и по фун. 5 фр. 15 н. Столно-бесградска: 85 и по фун. 5 фр. 55 нов. Банатска: 86 фун. 5 ф. 5 н. Хевешка: 87 фун. 5 ф. 65 н. 86 и по фун. 5 ф. 60 н. све на три месеци и пол. цента. Раж 80 фун. 3 ф. 42 и по н.

Пештанова берза и житара од 9. априла.

Table with 4 columns: Name, Unit, Price, and Exchange Rate. Includes items like 'Жито бан. ново', 'Раж нови', 'Јечам', etc.

Курс ефекта.

Table with 3 columns: Description, Current Price, and Previous Price. Includes items like 'Уг. желез. зајам а 120 ф.', 'Австро-унг. банка', etc.

Телеграм бечке берзе од 10. априла.

Table with 3 columns: Description, Current Price, and Previous Price. Includes items like '5 проц. метала', '5 мај.', '5 нов.', etc.

Цена ране у Новом Саду од 11. априла

Table with 3 columns: Description, Current Price, and Previous Price. Includes items like 'Пшенице најбоље врсте беч. мер', 'средње', 'Наполица најбоље', etc.

РЕД ПЛОВИДБЕ.

Из Новог Сада у Земун и Београд: недељом, понедељником, вторником, средом и суботом у пола 8 сати ујутру. Из Новог Сада у Земун, Београд и Оршава: четвртком у 1 сат у јутру. Из Новог Сада у Пешту: сваки дан у 12 сати око подне.

ОГЛАСИ.

ОГЛАС.

Суд сл. и кр. вароши Новог Сада као старатељска власт свијом до јавног знања ставља да ће се кућа бр. 1835. у Н. Саду Карла и Јулије Лудвиг у лебном сокаку дежећа на 9861 ф. 25 н. а. в. предењена путем јавне продаје дана 4. маја и дана 8. Јуна о. г. 3 сата после подне на лицу места продавати.

Условија продаје могу се код судског изасланика сенатора Манојловића и код извршитеља тестаментна Франца од Гурјуна и Фердинанда Шрајбера проучити. Нови Сад 4 априла 1870. 120-3-3

Објава.

Овим се до обштег знања ставља да ће ду се преиначења са поправма на два обштинска здањиа са 2118 ф. 60 н. и 984 ф. 48 н. а. в. путем драже на мањак дана 1-вог маја 1870. по рим. календару предутети.

Подухваћеници позивају се с' тим да ће сваки законик писману од 10 проц. положити имати, и да се дражења условија са предачуница и напртима код овојестног бележничког званија сваки дан у одређеним званичним часовима увидати могу. 123-3-3

Бр. 781 суд.

ЕДИКТ.

Од стране суда вароши Новог Сада овим се до јавног знања ставља да је дана 12. новембра 1862 бр. 3113 над сернијом Светозара Николаћа отворени конкурсе под данашњим даном подигнут. Нови Сад 28. марта 1870.

Мире Бала Јован Радовановић бележник. 119-3-3 варошки судца.

Стечај.

Ради попуњења једног код овога магистрата у-прављеног писарничког места, са којим је годишња плата од 400 ф. сличнога овим се отвара.

Проситељи својеручно писане имају се до краја априла т. г. овом магистрату поднети, у којима ће-ду проситељи своје дојакешње занимање — знање србског — и мађарскога језика доказати имати. Из седнице магистрата кр. пръв. диштр. Вел. Кикиндског, држане у Кикинди 19 марта 1870.

126-2-3

Лазар Видић диштр. вел. судца.

ОГЛАС.

Православна обшттина црквена у Ст. Футогу на-мерава овога лета нова три здањиа школска из-дати дати, зато позива у тој студији вештаке, да изволе на мивуендо лиценцију, која ће се 26 а-прила т. у недељу по србском календару у два сата после подне у дворани црквеној обдржавати, доћи, гди ћеду се о даљим наређењима известити.

У Ст. Футогу 8 априла 1870.

132-1-3

црквени одбор.

ЖЕНСКИ ВАСПИТАТЕЛНИ ЗАВОД

у Новом Саду.

Почем друго полгодије априлом ов. год. одпо-чиње, с тога подписана побуђена се налазим сле-дећи позив на оне родитеље и старатеље управити, кои би вољни били своје кћери у речени завод на изображење поверити.

Поменути завод ово ово је четврта година од како овде у Новом Саду под управом мојом постоји. — На како је исти за то време све до данас своју дужност вршио, познато ће бити поштованим роди-тељима кои су своју децу мени до данас поверили, а и читајућој публици; јер су више њих родитеља посредством „Заставе“ и остали србски и немачки јавни овдашњих органа своје признање сврху по-вољног успеха у сваком погледу верно исповедили;

а прошлог годишњег испита почаствовао нас је краљевски саветник и врховни школски надзорник високоградни г. Милош Димитријевић, који је такође у одпису свом под бр. 110. 1869. на мене упра-вљеним своје подлуну задовољство у погледу учи-њеног успеха, изразио, у след тога и само висок. министарство просвете под бр. 23658 од 13. декем-бра 1869 достојно у заслугу ми уважило. Најпосле од стране слав. магистрата слав. краљевске вароши Новог Сада под бр. 2837. 1869 од 27. октоб. званично потврђује се, да исти завод своје позиву како у моралном и политичном свом одношају, тако и у научног подлуну одговара.

За вредно још налазим поштованим родитељима и ово приметати; да је од веће користи овај завод у погледу моралном по ону децу, која су са стране овде у пензионату (на квартиру и косту) јер су прво пред очима мајки и својих гувернанта свагда, а друго покрај матерњег србског језика имају осо-бито ваљаног србског учитеља, а ктоне немачки, мађарски и француски у говору имају прилику с њима вечаћи се.

Налажући се повољном одзиву јесам у Новом Саду 19. (31.) марта 1870.

131-1-2

Амалија Терзића

рођ. Морс. (Родом из Швајцарске.)

Промена стана.

Јављам мојим штованим пријатељима, позна-ницима и свима муштеријама, да сам моју радњу од „два црна орда“ у моју сопствену кућу код

„ДВА ФЕЊЕРА“

на житној пијаци у темернском сокаку пре-местно.

Тиме сам дошао у тако пријатни положај, да сам у стању моје штоване муштерије са ЧЕТВОРОГУВИМ СИРЊЕТОМ послужити (у који се један аков сирњета три акова воде усуги могу, а да вкус и потребу јачину опет здржи.)

Даље се у момо стоваришту налази при-пицана ракија од ране (један аков исте смешан са једним аковом воде, даје ОБИЧНУ ЧИСТУ РАКИЈУ); у већим и мањим квантумима праве комовице, сремске шљивовице, од 35 гради шпиритус, тако исто и најјавији шпиритус, рум и разни ликери по цени, колико је год могуће мањој.

Нови Сад 27. март 1870.

103-4-10

Аврам Рабштерн.

НА ЗНАЊЕ!

БРАЋА КЕНИГШТЕЛЕР

у Новом Саду

на житној пијаци, темернска улица код „златне руке“ препоручују своју најновију и најбоље уређену: ВИНСКОГ СИРЊЕТА ФАБРИКУ,

која производи четворогубо ВИНСКО СИРЊЕ (које се добива смесом од 3 акова воде на 4 акова обичног сирњета).

Даље препоручују исти своје врло добро уре-ђено стовариште свију врста ракије, просте, обичне и припацане ракије од комине (од припацане сме-сом од 1 акова воде 2 акова добре укусне ракије добија се).

Тако исто добити се може у малим и већим квантумима код исти, обичне и припацане СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ, шпиритус од 35 степени и најфе-нијег тринут чибњеног од 38 и по степени, такође производе исти све врсте ЛИКЕРА и РУМА по цени колико је год могуће мањој. 25-3-6

Стечај.

У Бођани упраздњено је учитељско званије с годишњом платом 37 ф. 80 н. а. вр. 8 1/4 јутара земље безплатан стан с бантом.

Проситељи, кои би званије исто тражити хтели имају своје по закону инстурмане молбенице до 30. априла т. г. овамо поднети.

конзисториум источ. правосл. цркве Епархије бачке.

133-1-3

ФРАНЦ МОЗЕР

овдашњи г. в. о. ж. ђ. а. р. има у повећој количини ШЕСТОФУНТАШКИ ТОПОВА НА КОЛИМА, који су због своје особите сигурности у пу-цању при свечаностима врло практични; и по-томе се могу сваком месту или црквеној оп-штини препоручити.

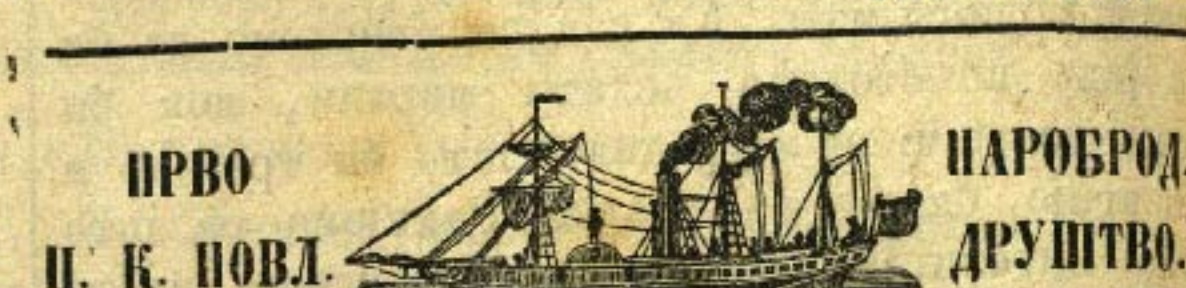
Цена је по комаду заједно са набијачом и дунтом врло малена. 95-3-2

ГАЛАНТЕРИСКО-НИРВЕРШКОГ, КРАТКОГ И БЕЛОГ ЕСНАПА ТРГОВИНА

Ернеста Слезака

У НОВОМ САДУ,

потребује једног ваљаног помоћника, кои је у немачком, србском и мађарском језику знатан, ако је могуће може одма ступити. 127-2-2.

ПРВО ПАРОВИДРО ДРУШТВО.

Подписано оправништво овим објављује, да ће од сада

БРЗОБРОДИ (Eilschiffe)

који између Пеште, долњег Дунава и Истока плове, такође и у Новом Саду пристајати, и путнике за горе и доле на означене постаје примати.

Ове су постаје за горе само Осек, Мохач и Пешта, за доле Земун, Базјаш и Оршова, а даље све постаје долњег Дунава.

Гледе плаћана за ове брзоплове ваља при-метити, да се све цене за возидбу и прохрану и то у сребру а. вр. разумевају.

Ред пловидбе брзоброда овај је:

За доле: Пондељником, после 1/2 12 сати ноћу. За горе: Вторником после 1 сата у јутру.

У Новом Саду 29. марта 1870.

ОПРАВНИШТВО

114-2-3 I. к. кр. повл. паробр. друштва.

II. T.

Наступајуће доба осигурања против штете ледом нанети, побуђује подписано главно оп-правништво:

ОСИГУРАЊА У ТРСТУ.

(ASSICURAZIONI GENERALI) оваког земљопоседника, или закупника опоме-нути, да своја добра код нас осигурати изволи; јер поменути чрез нас заступљен завод, има јамчећи капитал од:

29 милиона форинти

а за време 39 година свог постојања је досад преко:

76 милиона форинти

ва одштете платио.

Уједно обраћамо пажњу свакога, да по нај-јестинијој премији такође најтачније изврша-вамо осигурање против штете, пожаром згра-дама и свиаконим покретностима нанешених, струку осигурана на добра путујућа по вода и суву, као и на живот човека.

Нови Сад у априлу 1870.

За Бачку и Срем. Главно одправништво кр. свеобштег осигурања у Трсту.

Сима Јос. Марковић

128-1-3 писарна у владикином здању.

ОГЛАС.

Од стране карловачког гимназијалног фонда кућа покојног Димитрија Ђурића симиције на дру-гину близу горње Цркве, даје се на три године под аренду кућа осим ваљаног обиталишта са 5 соба, и са дељеном симицијом и право течења пића с' друми; осим тога и на другом сокаку кућа са 4 соба за обиталиште, ктому велика качара за вино-економију, велика штапа и све друге оградне ва-ратората гимназијалног известити, и од када, време одређелити.

Осим тога имаде 10 комади велики вински бу-ради од 20-70 акова на продају. 108-2-3

Платонова штампарија у Новом Саду 1870.